

EL PERSONAL POLÍTIC DE L'AJUNTAMENT DE MOLLET DEL VALLÈS DE 1930 A 1942

Mª Carme Macià i Gràcia

Vessant social i política del Mollet dels anys 30

La dimissió de Primo de Rivera i la seva substitució per un govern de conservadors de segona fila, presidit pel general Berenguer, va reduir de moment la tensió política. Aquell va ser un govern de transició format per conservadors fidels al rei Alfons XIII que, després de prometre unes eleccions legislatives, seguides d'unes municipals, va restablir a Catalunya els ajuntaments i les diputacions provincials destituïts el 1923.

A partir de 1910 el creixement de la població a Mollet augmentà degut al component migratori que la instal·lació de diverses indústries des de principis de segle afavoria. El creixement va ser important en el decenni de 1920-30 en el que es va arribar a 5.527 habitants, darrera de Granollers (12.699)¹. Les formacions polítiques de Mollet amb més incidència eren el Centre Nacionalista, que estava format per la Lliga Regionalista i Acció Catalana, en aquells moments la opció nacionalista, i que va esdevenir la més conservadora pel fet que l'extrema dreta representada pel «Círculo Liberal Molletense», abans «Círculo Liberal Dinástico Romanonista», s'havia retirat de la vida política. A Catalunya es veia inel·ludible la unificació del republicanisme i el nacionalisme català per superar la fragmentació que els havia mantingut en una situació marginal abans de 1923. Acció Catalana havia volgut mantenir-se al marge d'aquest procés per seguir una vocació centrista, però durant la Dictadura la seva ala esquerra, encapçalada per Rovira i Virgili, havia abandonat el partit i fundà Acció Republicana de Catalunya, amb una clara orientació republicana.

A Mollet el mes d'abril de 1930 entraren a formar part del Centre Nacionalista, Acció Republicana de Catalunya. La nova situació no durà gaire, degut a diferències ideològiques que feien molt difícil la coalició. El mes de setembre la Lliga Regionalista se'n va separar i les altres dues formacions quedaren englobades en el que s'anomenaria Centre Catalanista Republicà. L'organització obrera iniciada a casa nostra el decenni 1870-80, fruit de la creixent industrialització i l'emergència de les ideologies socialistes, va arribar al seu punt àlgid el 1911 amb la fundació de la CNT. Després d'altres períodes en que va estar prohibida, com entre 1911 i 1915 i d'un període d'expansió i reorganització com el de 1919², abans de la repressió i el debilitament dels anys 1920-1930, la CNT reaparegué sobretot en els indrets més industrialitzats. A Mollet es va celebrar, el 14 d'octubre de 1931, una Junta General per escollir la Junta Directiva.

La Gestió Municipal durant la República

En les eleccions municipals del 12 d'abril s'enfrontaren la Lliga Regionalista i el Centre Catalanista Republicà, però la retirada de la Lliga dos dies abans de les eleccions va propiciar la formació d'un consistori republicà encapçalat per en Feliu Tura, que va obrir noves expectatives entre la població. El canvi polític que es va encetar es va traduir en tot un seguit de mesures, fruit dels moments d'eufòria que s'estaven vivint: la catalanització i alguns canvis de noms de carrers, l'intent de sanejar les despeses municipals, l'interès de fer arribar aspectes de la nostra cultura a tota la població i especialment als sectors populars, com la celebració de la diada de sant Jordi a les escoles i la creació d'una biblioteca municipal, en foren signes evidents. També, durant aquest consistori, s'inaugurà l'hospital de Mollet, anomenat Societat de Socors Mutus i s'establí el primer banc, que fou una sucursal del banc de Granollers³.

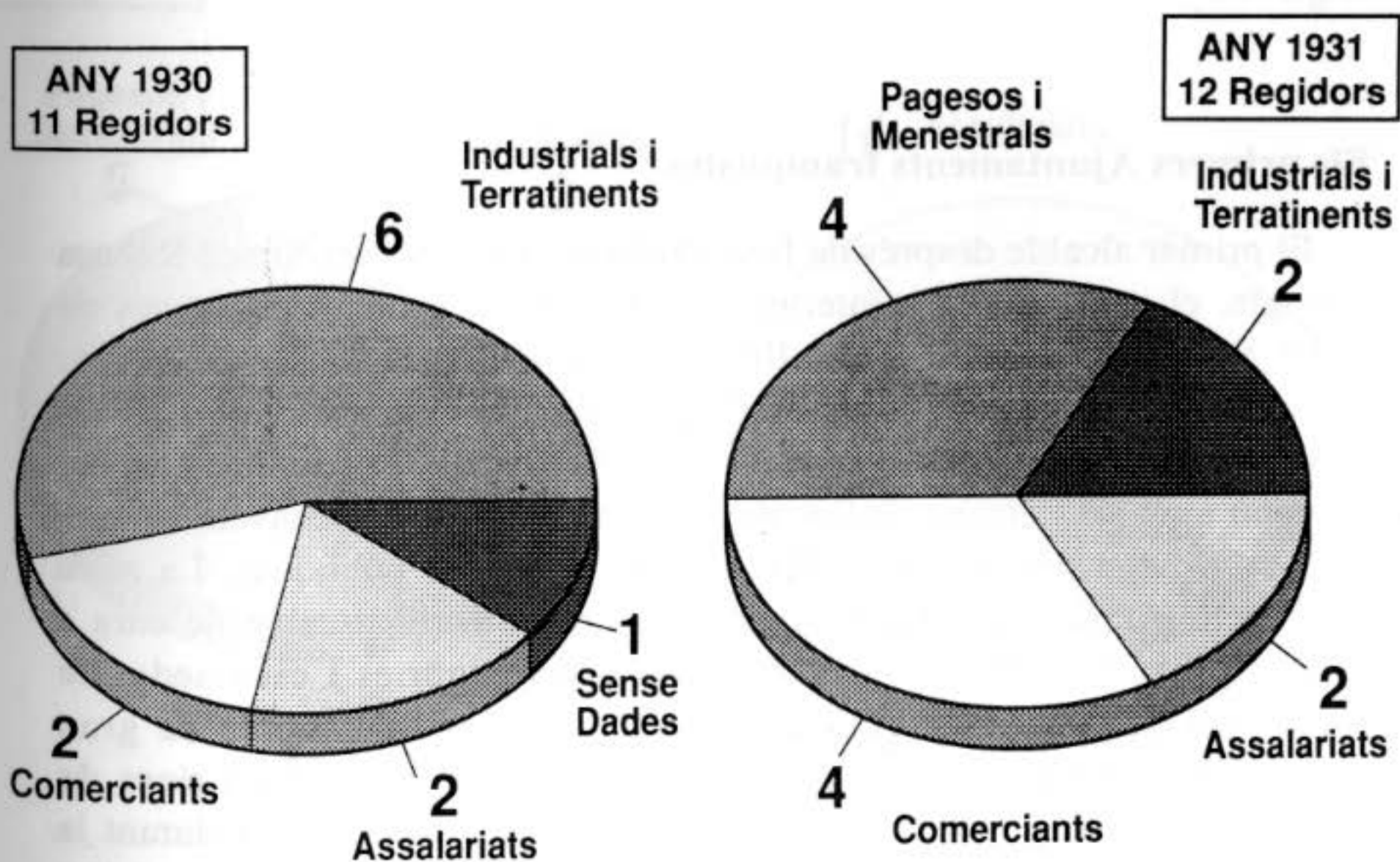
L'any 1934 en Feliu Tura va seguir com alcalde en un nou consistori que va viure la proclamació de l'Estat Català el 6 d'octubre. Els canvis i esdeveniments que s'havien viscut en tan poc temps, es produïen en una societat que no havia tingut temps de sedimentar-ho i que estava mancada d'unes bases estructurals i socials sòlides. El sotrac havia estat fort i era difícil no trontollar.

El consistori del 1935, amb l'alcalde Josep Ribas, reflecteix el gir dretà que experimentà la República Espanyola. La repressió es tradueix

en l'empresonament d'alguns regidors i l'exili d'altres i la Lliga torna a participar activament en la vida municipal. Els resultats electorals del 16 de febrer de 1936 van fer tornar de nou, l'endemà mateix, en Feliu Tura a l'alcaldia de Mollet i retornar als exiliats. Uns mesos més tard, el 10 de gener de 1937, en Feliu Tura fou substituït per en Josep Fortuny.

El mandat d'en Fortuny va patir tot el desgavell que suposa per una societat una guerra civil, arribant-li en la seva pròpia carn les conseqüències⁴. Van ser uns anys de fosc en els que el personal polític de l'Ajuntament estava fortament condicionat per uns esdeveniments que els desbordaven: els enfrontaments polítics, que en les comunitats petites esdevenen més propers i per tant més punyents; l'allau d'immigrants que agreujava l'escassetat d'aliments i articles de primera necessitat; la progressiva desaparició de bens socials, van tenir com a resposta actuacions municipals discutibles però que, en tot cas, traduïen la dificultat de gestionar una població en uns moments realment excepcionals.

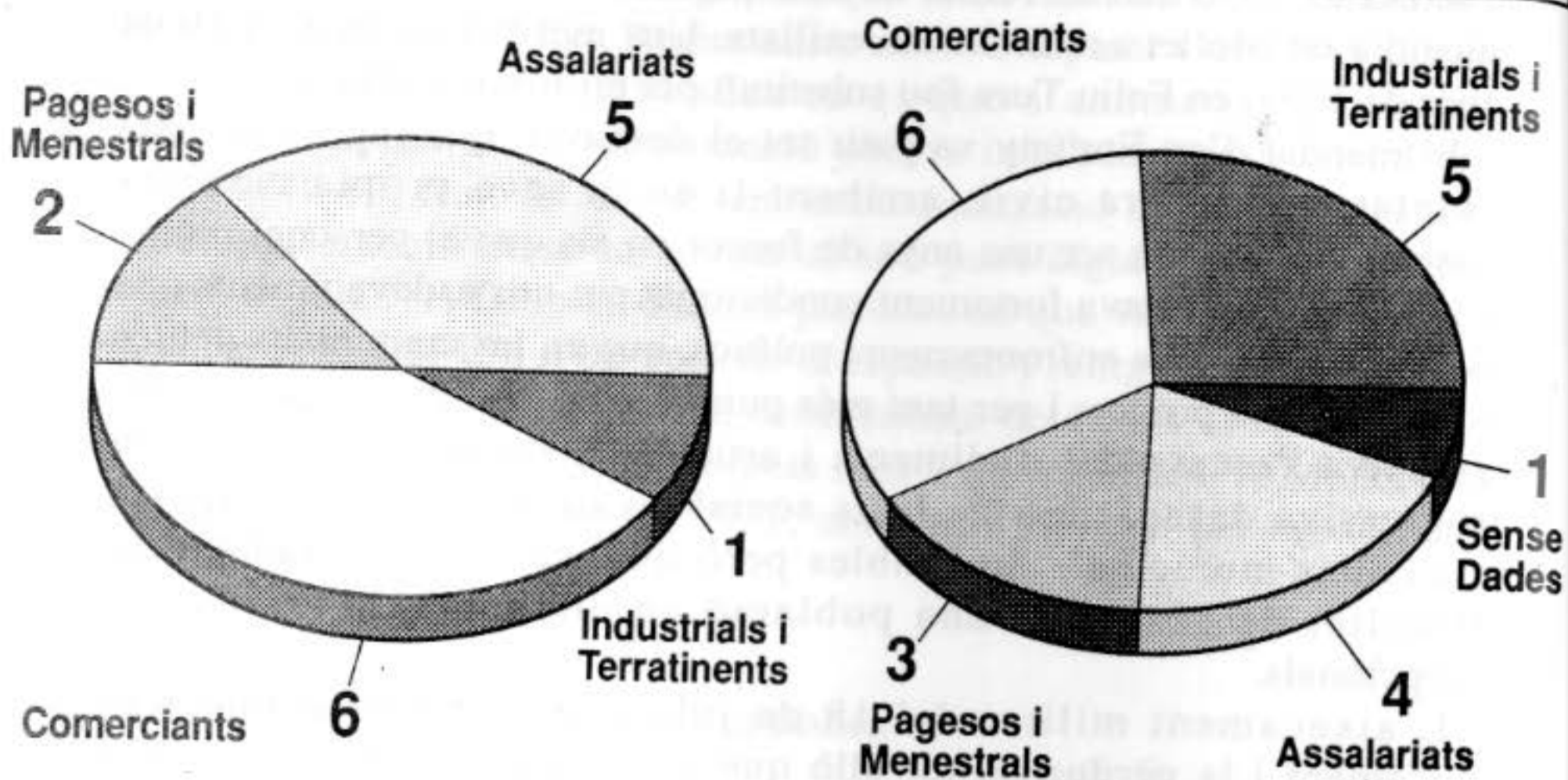
L'aixecament militar del 18 de juliol de 1936 va suposar el trencament i la pèrdua de tot allò que s'havia aconseguit: durant la guerra, a causa de la situació de misèria que la manca d'aliments i l'allau de refugiats va generar, i després del 1939 per la sistemàtica destrucció de tot el que significués cultura popular de casa nostra.

Professions dels Regidors

ANY 1934
14 Regidors

ANY 1935
19 Regidors

Professions dels Regidors

Els primers Ajuntaments franquistes

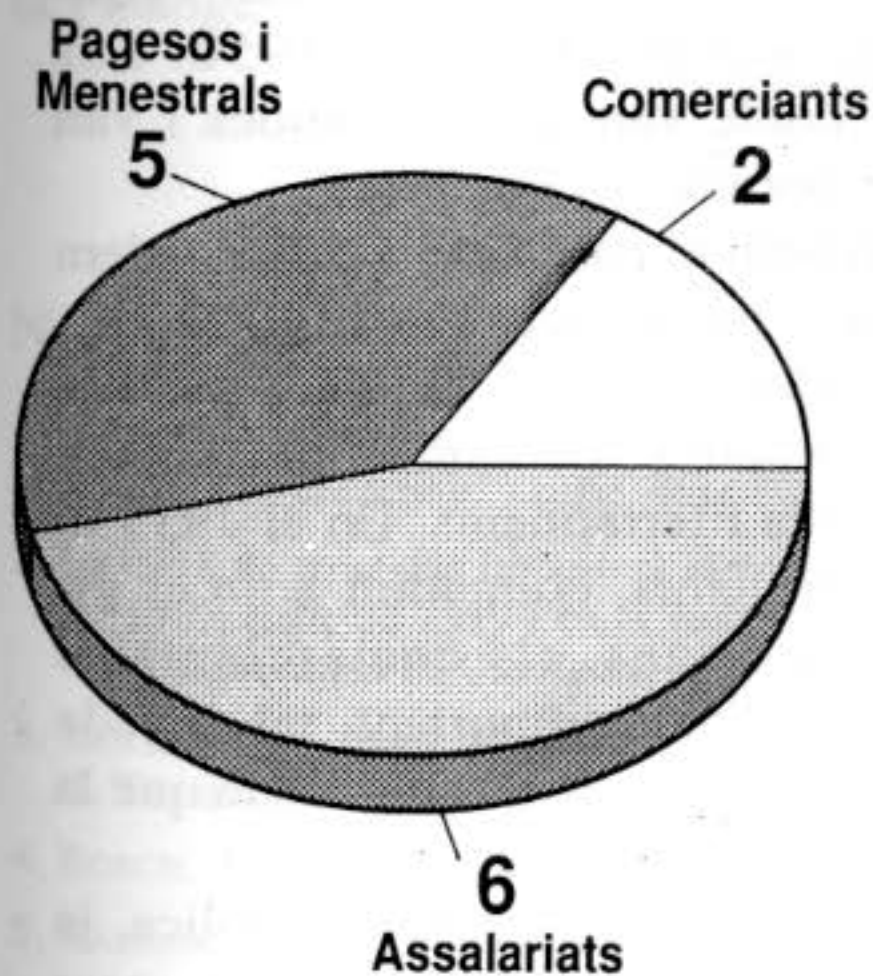
El primer alcalde després de finalitzada la guerra va ser Simeó Rabasa i Singla, el qual no havia intervingut en la política municipal abans de 1939. Segons explica en el seu llibre autobiogràfic, la formació del nou consistori va ser una feina difícil en haver marxat la majoria d'empresaris i notables del poble a Sant Sebastià. Tot i això, va poder comptar amb les persones influents i de prestigi que hi quedaven⁵. El que més es recorda del consistori Rabasa són les obres públiques. La nova concepció política del règim, exigia fer quelcom remarcable de cara a impressionar la població. Així, i malgrat les penúries i escassetat de productes de primera necessitat, es van endegar dues obres de gran envergadura: la cobertura del Torrent Caganell, una antiga riera de travessa el poble, i la reconstrucció de l'església, enderrocada durant la guerra. Les dues obres van ser finançades totalment pels veïns, suplint

amb mà d'obra els casos econòmicament penosos, en una mena d'impost afegit en uns moments de greus mancances.

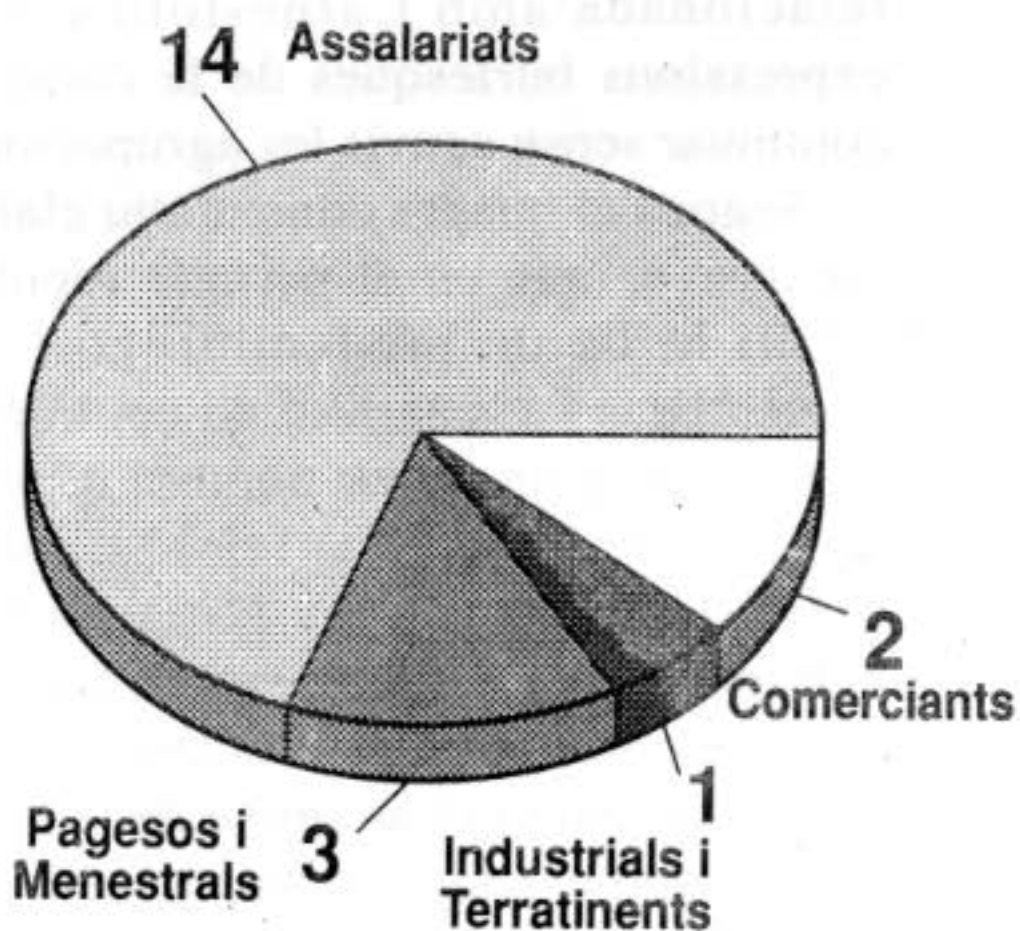
El dos de maig de 1941 en Rabasa fou substituït per l'Agustí Torrents, regidor de l'Ajuntament del 39, que va mantenir sense cap canvi els regidors nomenats el 1939, fins el 5 de març de 1942, en que va accedir a l'alcaldia en Pere Careta Sans, el qual havia estat a l'Ajuntament de l'u de febrer de 1934. Amb en Careta es va renovar tot el personal polític, llevat d'en Ramon Negre. Van accedir-hi en Josep Ribas, ex-alcalde el 1915, el 1918 i el 1935, i en Josep Giralt, ex-regidor també en aquell Ajuntament.

Després d'en Pere Careta, va ser alcalde en Ramon Negre Pou, des de l'any 1943 fins el 1952. D'aquest llarg període es destaca la supressió d'algunes institucions culturals del poble i la modificació o adaptació al nou règim, d'altres. Entre les suprimides hi havia la Societat Renaixement, una entitat cultural que aplegava a gairebé tota la joventut del poble. S'hi feien tertúlies, concerts i ball. Gaudia d'una seleccionada biblioteca que en disgregar-se l'entitat es va perdre o va anar a mans

ANY 1936
13 Regidors

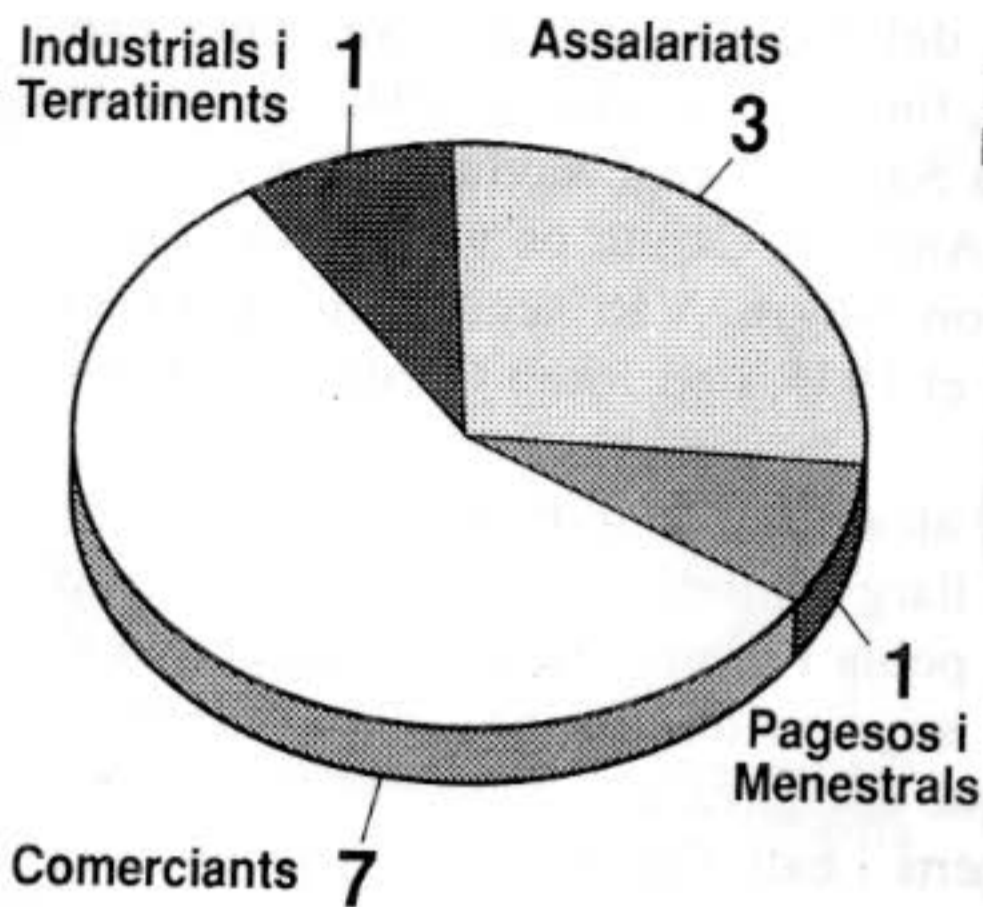

ANY 1937
20 Regidors

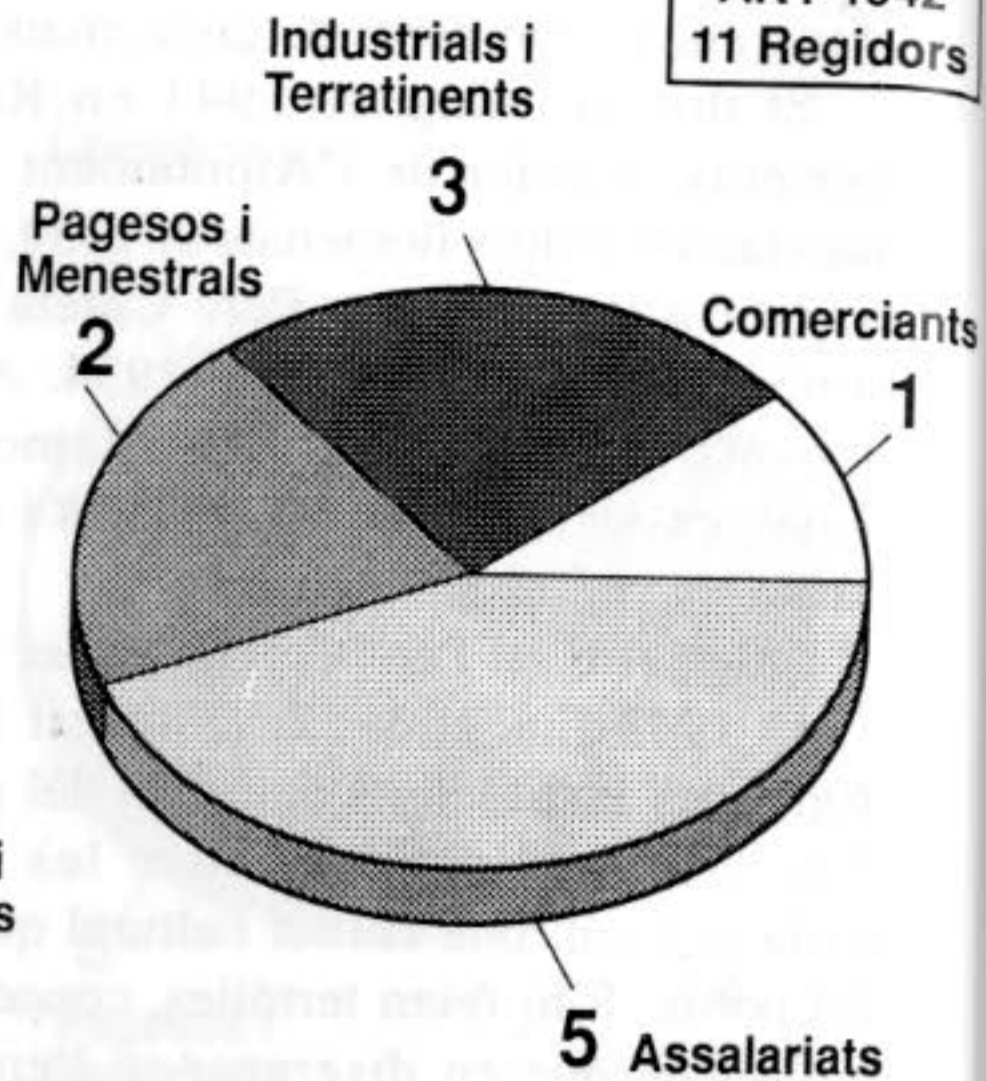

Professions dels Regidors

ANY 1939
12 Regidors

ANY 1942
11 Regidors

Professions dels Regidors

NOTA: El nombre de regidors inclou els substituïts dels regidors dimissionaris.

privades; el Ball de Gitanes, manifestació folklòrica típica del Vallès relacionada amb Carnestoltes, va desaparèixer fins el 1952. Les expressions burlesques de la coral del poble van ser suprimides i van continuar sense canvis les agrupacions esportives i sardanistes⁶.

Segons el quadre comparatiu elaborat amb el padró municipal, podem comprovar que en el període republicà i durant la guerra Civil (1931-1939) hi ha un predomini, en l'Ajuntament molletà, dels sectors comerciants i assalariats, en contraposició amb l'Ajuntament de 1930 en que hi havia un major nombre d'industrials i terratinents. En el 1935 hi torna haver un augment dels sectors benestants, coincidint amb el gir dretà de la República Espanyola; no obstant, els comerciants es mantenen en l'Ajuntament en una representació important, tal vegada degut al creixement del comerç local, com a resposta a la demanda que la industrialització i l'augment de la població afavoria.

La composició dels Ajuntaments dels darrers anys de la República, ja en plena guerra civil, reflecteix els moments més combatius dels sectors obrers en el bàndol republicà, que veien perillar tot el que amb molt esforços i lluites s'havia aconseguit en el camp educatiu social durant el

curt període republicà, especialment a Catalunya. Així, el 1936 no hi ha a l'Ajuntament cap representant dels industrials i terratinents; es mantenen els comerciants i augmenten els assalariats. Els darrers hi figuraran en major nombre en l'Ajuntament de 1937, en el que seran catorze dels vint regidors totals.

Després de la guerra caldria parlar més que de l'interès socio-econòmic de la població, de l'interès polític dels guanyadors en controlar, des de les altes esferes, qualsevol racó de la nostra geografia. Els ajuntaments, i per descomptat el de Mollet del Vallès, també eren escollits i dirigits sota el control de les jerarquies militars. En el de 1939 després de finalitzada la guerra, hi predomina el sector comercial per damunt dels altres, tal vegada perquè com explica el qui va ser nomenat alcalde, Simeó Rabasa, no va poder comptar amb els industrials i terratinents que havien marxat a Sant Sebastià. Els pocs regidors assalariats d'aquell Ajuntament eren, un, encarregat d'una indústria i un altre, director administratiu.

El de 1942, aparentment, té una composició més homogènia, però els representants del sector dominant han augmentat i, encara que també ho ha fet el sector dels assalariats, degut a la seva filiació falangista, cal veure-hi un intent d'utilització des dels llocs de l'administració local, central i sindical com a servidors i garantia de l'ordre i l'estabilitat social, en uns moments (fins el 1945) de conflictes interns del règim amb la Falange⁷.

NOTES

1. GORDI, JOSEP I PERE, *Anàlisi de la població de Mollet del Vallès en el 1986*, Mollet del Vallès - Notes 2 pàg. 33, Ed. Sala Fiveller, 1988.
2. La CNT va tenir una important significació en la vaga de La Canadenca del 21 de febrer al 19 de març de 1919 i en la vaga general del mateix any. BALCELLS, ALBERT. *Historia Contemporània de Catalunya*, pp. 212-213. Ed. Edhasa, febrer 1983.
3. SOLÉ TURA, JOAN. *Mollet, 1900-2000 Memòries d'un molletà*, pp. 101-102. Ed. L'Eixernador.
4. BOSCH, ANNA. *L'Alcalde Fortuny*. Notes, v. 5 pp. 37-55. Ed. Sala Fiveller.
5. RABASA, SIMEÓ. *85 anys de la vida d'un home*. Ed. Rabasa-Derbi, 1987.
6. SOLÉ TURA, JOAN. *Mollet, una mica d'història*, pp. 123-190. Ed. Acadèmia Mollet.
7. ELLWOOD, SHEELAGH, M. *Falange y Franquismo a España bajo el franquismo*, pp. 39-59. Ed. Crítica, 1986.

BIBLIOGRAFIA I DOCUMENTACIÓ

- V.V.A.A. *Mollet del Vallès - Notes 2*. Ed. Sala Fiveller, 1986.
- SOLÉ TURA, JOAN. *Mollet una mica d'història*, Ed. Acadèmia Mollet, 1981.
- SOLÉ TURA, J. *Mollet, 1900-2000 memòries d'un molletà*, Ed. L'Aixernador.
- BOSCH, ANNA. *Notes*, v. 5, Ed. Sala Fivaller.
- RABASA, SIMEÓ. *85 anys de la vida d'un home*, Ed. Rabasa-Derbi, 1987.
- BALCELLS, ALBERT. *Historia Contemporànea de Catalunya*, Ed. Edhasa, 1983.
- ELLWOOD, SHEEAGH. *España bajo el franquismo*, Ed. Crítica, 1986.
- Llibre d'actes de plens municipals, 1940-1943. AHMMV.
- Padró d'habitants, 1940. AHMMV.
- Cèdules Personals, 1937. AHMMV.
- Fonts Orals: Senyor Josep Martínez Vallès.

ANNEX

COMPOSICIÓ DELS DIFERENTS GRUPS MUNICIPALS DES DE 1930 FINS 1939

16 de febrer de 1930: Acta de constitució de l'Ajuntament.
El nomenament dels nous regidors es fa en funció de:

Majors contribuents

Pere Castells i Guells
Vicenç Pujol i Martells
Jaume Fonolleda i Millet
Antonio Puigdomènech i Pujol
Vicenç Camp i Tintó
Salvador Grau i Castells

Ex-regidors

Isidre Falguera i Alemany (1920)
Ricard Canal i Puigdomènech (1922)
Ramon Salvat i Vendrell (1922)
Rafel Fullerachs i Calveron (1920)
Fco. Vallcorba i Riqué (1922)

El consistori queda compost de la següent manera:

Alcalde:	Vicenç Camp i Tintó
1er. Tinent-alcalde:	Isidre Falguera i Alemany
2on. » » :	Ramon Salvat i Vendrell
Dipositari municipal:	Antoni Puigdomènech i Pujol
Regidors:	Ricard Canal i Puigdomènech Rafel Fullerachs i Calveron Francesc Vallcorba i Riqué Pere Castells i Guells Vicenç Pujol i Martells Jaume Fonolleda i Millet Salvador Grau i Castells

PERÍODE REPUBLICÀ

14 d'abril de 1931

Alcalde:	Feliu Tura i Valdeoriola
1er. Tinent-alcalde:	Ramon Salvat i Vendrell
2on. » » :	Joan Castells i Renom
3er. » » :	Josep Fortuny i Torrents
Síndic:	Teodor Anglada i Vila

Dipositari:
Regidors:

Antoni Guasch i Bonastre
Pelegrí Castells i Cornas
Pelegrí Pi i Planellas
Joan Comadran i Puigdomènech
Jacint Berenguer i Coll
Francesc Sisó i Pi
Francesc Roca i Pla

1 de febrer de 1934

Alcalde:
1er. Tinent-alcalde:
2on. » » :
3er. » » :
Dipositari:
Regidors:

Feliu Tura i Valldeoriola
Josep Fortuny i Torrents
Pelegrí Pi i Planelles
Enric Orra i Bosch
Llorenç Pascual i Solanes
Teodor Anglada i Vila
Joan Ambrós i Lloreda
Francesc Duño i Vinyals
Valentí Contijoc i Grau
Isidre Ribas i Esteve
Joan Punsola i Vilaseca
Joan Soler i Font
Jacint Oliveras i Larasset
Josep Sans i Rosell
Jacint Marquina i Ferrer
Pere Careta i Sans
Ramon Negre i Pou

Substituts:

3 de maig de 1935

Alcalde:
2on. alcalde :
3er. » :
4art. » :
Caixer:
Regidors:

Josep Ribas i Falguera
Jaume Pi i Vallbona
Isidre Manils i Marquès
Joan Comadran i Esteva
Ramon Esteva i Calzada
Jaume Molly i Lloreda
Andreu Ciurans i Parera
Jesús Cerezo i Tuset
Vicenç Gali i Molí
Vicenç Mutge i Blanch
Josep Giralt i Font
Jacint Oliveras i Lapasset
Josep Sans i Rosell
Jacint Marquina i Ferrer
Isidre Manils Marquès
Joan Escura i Oliveras
Ramon Negre i Pou

Substituts:

Josep Segret i Bou
Isidre Falguera i Alemany

17 de febrer de 1936

Alcalde:	Feliu Tura i Valldeoriola
2on. alcalde :	Josep Fortuny i Torrents
3er. » :	Pelegrí Pi i Planellas
4art. » :	Enric Orra i Bosch
Regidors:	Teodor Anglada i Vila
	Llorens Pascual i Solanes
	Valentí Contijoc i Grau
	Joan Ambrós i Lloreda
	Francesc Duño i Vinyals
	Isidre Ribas i Esteve
	Jacint Marquina i Ferrer
	Rosend Ràfols i Albert
	Josep Giralt i Font

Gener de 1937 (es mantindrà fins a mitjans de 1938)

Alcalde:	Josep Fortuny i Torrents
2on. alcalde :	Josep Domínguez i Mitjavila
3er. » :	Josep Angosto i Linares
4art. » :	Pere Bonvila i Miralles
Regidors:	Joan Ambrós i Lloreda
	Josep Manau i Rovelló
	Rosend Ràfols i Albert
	Miquel Barcala i Carbonell
	Jacint Marquina i Ferrer
	Josep Soto i Garcia
	Vicenç Codina i Coll
	Rafel Alfonso i Salinas
	Vicenç Sans i Llorens
	Ferran Ràfols i Albert
	Feliu Tura i Valldeoriola
	(alcalde a partir de juliol de 1938)
	Josep Coll i Company
	Gregori Alarcón
	Eliseo Valls i Ruiz
	Bonaventura Ametller i Brugada
	Pere Roca i Pla

PRIMER CONSISTORI FRANQUISTA

Nomenat pel comandant militar Hilario Martínez Bustos, el 28 de gener de 1939.

Simeó Rabasa i Singla –Alcalde–
Enric Guiu i Fuster
Isidre Segura
Joaquim Mañosa
Armengol Joval
Josep Mora i Miralles –1er. Tinent-alcalde–
Andreu Estrada
Josep Gaspa i Jeanuo
Joan Ventura
Ramon Pou
Timoteo Parera
Miquel Busquets
Jaume Paradell
Vicenç Sola
Agustí Torrents –designat Alcalde el 2 de Maig de 1941–

5 de març de 1942

Alcalde:	Pere Careta i Sans
Regidors:	Joan Butjosa Jaume Fonolleda i Millet Manuel Castello i Tegana Joan Colom Daniel Creus i Subirà José Estrada i Permanyer Miguel Expósito Gerda José Giralt i Font Ramon Negre i Pou Jaume Ribas i Tomàs